

Záznam

ze zasedání 166. Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR,
konané dne 13. září 2022 na Úřadu vlády

Program:

1. Body k projednání

- 1.1 Návrh zákona o státním rozpočtu na rok 2023, informace o aktuální ekonomické situaci a výhledu hospodaření státního rozpočtu v roce 2022
- 1.2 Přehled vládou schválených a připravovaných opatření v oblasti energetiky a vyrovnání se s ekonomickými dopady války na Ukrajině
- 1.3 Přehled přípravy dopravních staveb s plánovaným zahájením v nejbližších letech a stavebními náklady nad 300 mil. Kč
- 1.4 Vládní návrh Dohody o poskytnutí státního příspěvku určeného k úhradě nákladů vzniklých podle ustanovení § 320a písm. a) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, na rok 2023

2. Body pro informaci

- 2.1 Souhrnný akční plán Strategie restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje 2023 – 2024

3. Různé

Příloha:

- Stanovisko SP ČR k podkladovým materiálům
- Poznámky ČMKOS k návrhu státního rozpočtu na rok 2023

Průběh jednání

Jednání zahájil a řídil předseda vlády a předseda RHSD ČR prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M. (dále jen „předsedající“), který v úvodu přivítal účastníky a seznámil je s výsledky jednání Předsednictva RHSD ČR, které rozhodlo o úpravě pořadí projednávaných bodů.

Bod 1.2 Přehled vládou schválených a připravovaných opatření v oblasti energetiky a vyrovnání se s ekonomickými dopady války na Ukrajině

Předsedající úvodem připomněl již realizovaná opatření v podobě zajištění dostatku plynu pro ČR, vytvoření robustního systému sociální pomoci těm, kteří mají potíže v souvislosti se zajištěním energií a zvýšenou inflací, až po zastropování cen elektřiny a plynu pro občany, veřejný sektor a malé a střední podnikatele schválené na jednání vlády dne 12. září 2022.

Ministr průmyslu a obchodu Ing. Jozef Síkela rekapituloval jednání vedená na evropské úrovni ČR jako předsednickou zemí Rady EU a přiblížil návrh opatření na pomoc průmyslu, jež by měla vláda schvalovat na svém jednání dne 14. září 2022. Jednání na evropské úrovni jsou vedena především s cílem obnovení normálního fungování trhu, přičemž již svoláním mimořádného jednání Rady ministrů pro energetiku došlo k citelnému uklidnění trhu a částečné stabilizaci cen. V rámci zkráceného řízení byla navržena konkrétní opatření, mezi něž patří zajištění dostatku elektřiny a nahrazení současného systému kaucí obchodníků s elektřinou, snížení spotřeby elektřiny v zimním období zejména v době odběrových špiček, využití prostředků z nadměrných zisků pro kompenzace obyvatel a malých a středních firem nebo prodloužení dočasného krizového rámce minimálně do konce roku 2023. České předsednictví v Radě EU se zabývá i otázkou

emisních povolenek s cílem snížit tlak na ceny elektřiny, ačkoliv není zdaleka jisté, zda se podaří pro návrhy v této oblasti získat kvalifikovanou většinu. Další mimořádné jednání Rady ministrů pro energetiku by se mělo uskutečnit 30. září 2022, na tomto jednání by měla být schválena konečná podoba dokumentu. Závěrem představil připravené národní parametry využití dočasného krizového rámce, jak byly dohodnuty na jednání se zaměstnavatelskou stranou.

Prezident SP ČR Ing. Jaroslav Hanák zdůraznil, že situace je extrémně vážná pro firmy stejně jako pro občany. Situace dopadá zejména na firmy navázané na spotřebu plynu a vysokou spotřebu elektřiny, jako jsou sklárny, slévárny, hutě, pekárny, ale i veřejná doprava osob a další. Ocenil, že se v poslední době začíná situace z pohledu kroků vlády zlepšovat, i činnost nadresortní koordinační skupiny pro energetiku, jež bude dále pracovat na bázi sociálního dialogu. V zájmu objektivních informací o zajištění konkurenceschopnosti českého průmyslu by měli být sociální partneři informováni o cenách energií v ostatních zemích. Při řešení situace došlo k prodlevám při přípravě využití dočasného krizového rámce, dramaticky zanedbané je i zavedení kurzarbeitu. Je však třeba ocenit včasné svolání Rady ministrů pro energetiku a zahájení diskuse o emisních povolenkách na evropské úrovni. Veškerá nyní přijímaná opatření pak musí být vedena snahou o stabilitu dodávek a zachování konkurenceschopných cen.

Ředitel Sekce hospodářské politiky SP ČR Ing. Bohuslav Čížek MBA, Ph.D. představil konkrétní očekávání zástupců zaměstnavatelů od přijímaných opatření vlády na podporu firem. Na národní úrovni je klíčová informace, jak se jednotlivá opatření dotknou firem a co pro ně bude pomoc státu konkrétně znamenat. Při diskusi o dočasném krizovém rámci dochází k finalizaci podmínek jeho využití, je však třeba specifikovat pravidla pro jeho prodloužení do konce příštího roku. Zaměstnavatelé by přivítali i prověření možnosti daňových úprav pro velkoobdoběratele energií, například ve formě úpravy záloh.

Viceprezident SP ČR Mgr. Jan Rafaj, MBA informoval o jednáních na Ministerstvu práce a sociálních věcí o nastavení podmínek kurzarbeitu, kdy bylo dosaženo dohody o přípravě dvou nařízení vlády pro případ přerušení dodávek plynu a pro případ přerušení provozu z důvodu vysokých cen energií. V tuto chvíli je důležitá komunikace s Evropskou komisí, aby nedošlo k vyloučení možnosti zavedení kurzarbeitu při současném uplatnění dočasného krizového rámce a aby mohly být oba nástroje kombinovány.

Prezident KZPS ČR Jan Wiesner požádal o větší zapojení ostatních resortů do činnosti nadresortní koordinační skupiny, například ministerstev životního prostředí a zemědělství.

Předsedající upozornil na pozitivní posun už v samotném zahájení jednání na evropské úrovni, kdy Evropská komise i řada členských států měla dlouhodobě odmítavé stanovisko k zásahům do cen energií a až neúnosná situace na trhu dosáhla změny jejich postoje. Významným posunem je i zahájení diskuse na téma emisních povolenek. Vláda intenzivně řeší otázku pomoci průmyslu ve vztahu k pravidlům veřejné podpory a hospodářské soutěže, přičemž je připravena i k určité míře rizika za předpokladu nalezení skutečně smysluplného řešení.

Ministr průmyslu a obchodu Ing. Jozef Síkela reagoval na některé vznesené podněty a uvedl, že vzhledem k různým podmínkám v jednotlivých členských státech EU je obtížné sestavit srovnání cen energií tak, aby mělo skutečnou vypovídací hodnotu. Připomněl, že vzhledem ke struktuře průmyslu a podcenění hledisek energetické úspornosti je ČR druhou energeticky nejnáročnější ekonomikou v EU při porovnání potřeby energie na vyprodukování srovnatelného HDP.

Ministr financí Ing. Zbyněk Stanjura upozornil, že všechna aktuálně přijímaná opatření jsou na dluh a stát si na jejich realizaci bude muset půjčit finanční prostředky. Vláda z důvodů zachování konkurenceschopnosti navrhne trvalé snížení spotřební daně na naftu i přes negativní rozpočtové dopady. Připomněl i aktivity vlády na zajištění dostatku energií a při vyjednávání o možném zastropování jejich cen z pozice předsednické země v Radě EU, kdy celoevropské řešení bude pro národní rozpočet mnohem výhodnější. I při diskusích o aplikaci dočasného krizového rámce se nesmí zapomínat na skutečnost, že tuto možnost využívají jen tři země v rámci EU a navržené podmínky jeho využití jsou pro zaměstnavatele velmi výhodné.

Předseda ČMKOS Josef Středula zopakoval své dřívější doporučení k extenzivnímu využití instrumentů obsažených v zákoně o cenách k přísné regulaci zvýšené cenové hladiny v ČR. Aktuálně narychlo přijímaná opatření by měla být analyzována z hlediska dopadů regulace, aby bylo zřejmé, jaký reálný vliv budou zejména na firmy mít. V zájmu zachování

konkurenceschopnosti českého průmyslu je důležité srovnání nejen mezi ČR a evropskými zeměmi, ale i se zeměmi z jiných světadílů, kde třeba v porovnání s USA se konkurenceschopnost významně snižuje. Na jednání Pracovního týmu RHSD ČR pro hospodářskou politiku se sociální partneři shodli, že přijímaná opatření musejí být především rasantní, rychlá, dynamická a odvážná v zájmu účinné pomoci občanům i zaměstnavatelům ze strany vlády. Za tímto účelem by měly být použity i prostředky Modernizačního fondu, případně vhodně přeměřované prostředky z jiných finančních nástrojů EU. Ačkoliv opatření, jež mají dopad na větší počet zaměstnanců, by měla být konzultována nejen se zaměstnavateli, ale i s odbory, zástupci zaměstnanců nebyli na jednání o vládou nyní navrhovaných opatřeních přizváni. V této souvislosti přivítal příslib začlenění zástupců odborů do nadresortní koordinační skupiny k řešení energetické situace.

Předseda ASO ČR Bohumír Dufek opakovaně upozornil na nevhodně nastavený systém emisních povolenek, jenž je nástrojem spekulací na trhu. Stabilní ceny povolenek by přinesly výhody pro podnikatele, kteří by se mohli připravit na konkrétní výši ceny povolenky dopředu. Důležitá je rovněž rázná reakce na problémy energetické burzy, která nefunguje stejným způsobem, jako před vypuknutím války na Ukrajině. Za zdroj se stabilní výrobní cenou lze označit především jaderné elektrárny, které přispívají také ke stabilitě přenosové soustavy, tato forma výroby elektrické energie by tak měla být v maximálně možné míře podporována a ČR by měla přistoupit k výstavbě dalších jaderných bloků. Závěrem požádal o zaměření větší pozornost a nasměrování pomoci rovněž do energeticky náročných provozů v zemědělství.

Místopředseda ASO ČR Mgr. Martin Malý připomněl vysokou spotřebu elektrické energie v železniční dopravě a skutečnost, že se Správě železnic prozatím nepodařilo uzavřít kontrakt na dodávku elektřiny na příští rok. Není rovněž jasné, jaké budou v příštím roce ceny a v jakém rozsahu se schválené zastropování vztahuje například i na nákladní železniční dopravu.

Prezident HK ČR Ing. Vladimír Dlouhý, CSc. kritizoval komunikaci vlády o řešení energetické situace o zavedení dočasného krizového rámce, ocenil činnost a dosažené výsledky jednání vlády a zejména ministra průmyslu a obchodu na evropské úrovni i rozhodnutí vlády o zastropování cen elektrické energie a plynu. Je však zřejmé, že v tuto chvíli není možné stejným způsobem přistoupit i k velkoodběratelům, v tomto kontextu HK ČR očekává podpůrné kroky ve využití dočasného krizového rámce v letošním i příštím roce, realizaci kurzarbeitu a přijetí dílčích úprav v daňové oblasti.

Předsedající reagoval na podněty s tím, že vláda reagovala včas vzhledem k překotnému vývoji, k němuž došlo na energetických trzích v měsíci srpnu. Je třeba zdůrazňovat i úspěchy vlády při zajištění dostatku plynu zajištěním kapacity v LNG terminálu v Nizozemí, jež představuje třetinu roční spotřeby, nebo při stabilizaci cen pohonných hmot. V rámci přijatých opatření bude moci výhody zastropovaných cen využít celá řada spotřebitelů, včetně podnikatelů v zemědělství, i těch, kteří poskytují veřejnou službu, například obce, kraje, školy, nemocnice, železniční dopravci a další. Klíčovou roli hrálo i přijetí legislativního opatření směřujícího k zajištění dostatku elektřiny pro ty, kteří poskytují veřejné služby. Vláda je jednoznačně přesvědčena o důležitosti rozvoje jaderné energetiky a má v úmyslu realizovat výstavbu čtyř nových bloků a podporovat rozvoj modulárních reaktorů.

Ministr dopravy Mgr. Martin Kupka zdůraznil, že situace na železnici byla důležitou součástí diskuse o opatřeních a rozhodnutí o zastropování cen se tak vztahuje i na Správu železnic. V tomto směru může Správa železnic uzavřít kontrakty na dodávky energií.

Místopředseda vlády a ministr pro místní rozvoj PhDr. Ivan Bartoš, Ph.D. připomněl, že pomoc vlády jde v tuto chvíli na vrub státního rozpočtu a takto získaný čas by ČR měla využít k dlouhodobému snižování energetické závislosti a diverzifikaci zdrojů. Cílem ministerstva pro místní rozvoj je provedení změn ve struktuře Modernizačního fondu tak, aby prostředky, jež byly původně určeny na plynofikaci, byly přesunuty na jiné priority. Závěrem zmínil klíčovou roli nalezení celoevropského řešení, protože při realizaci čistě na národní úrovni by vzhledem k rozdílné situaci v jednotlivých zemích mohly přílišné národní subvence v konečném důsledku poškodit domácí podnikatele.

Viceprezident KZPS ČR Ing. Martin Pýcha poděkoval za zahrnutí sektoru zemědělství do možného využití dočasného krizového rámce a požádal o možnost zapojit se do diskusí o využití bioplynových stanic pro produkci plynu.

Ministr průmyslu a obchodu Ing. Jozef Síkela v rámci diskuse o jaderné energetice uvedl, že negativní vliv na rostoucí ceny elektřiny na evropském trhu má kromě rozhodnutí Německa odstavit jaderné elektrárny z provozu i velmi špatný technický stav jaderných elektráren ve Francii, kde je momentálně polovina jaderných reaktorů mimo provoz z technických příčin.

Předseda ČMKOS Josef Středula vyjádřil obavy o vyčerpání finančních prostředků z evropských fondů vzhledem k rychlému růstu cenové úrovně.

Místopředseda vlády a ministr pro místní rozvoj PhDr. Ivan Bartoš, Ph.D. reagoval s tím, že o možných přesunech a změnách v alokacích jsou vedena jednání.

Z á v ě r:

Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR bere na vědomí předložený materiál.

Sociální partneři:

- vyzývají vládu k rychlému přijetí účinných opatření na podporu firem, zejména pokud jde o využití dočasného krizového rámce, kurzarbeitu a úprav v daňové oblasti;
- žádají vládu o provedení srovnání mimoburzovních cen energií v ostatních zemích EU;
- požadují, aby vláda sestavila seznam činností, jež považuje za poskytování veřejné služby pro účely opatření na zastropování cen energií;
- žádají o zařazení problematiky obnovitelných zdrojů v zemědělství na jednání Pracovního týmu RHSD ČR pro zemědělství a životní prostředí.

Strana odborů požaduje začlenění svých zástupců do činnosti nadresortní koordinační skupiny k řešení energetické problematiky při Úřadu vlády.

Řízení 166. Plenární schůze RHSD ČR převzal místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí Ing. Marian Jurečka.

Bod 1.1 Návrh zákona o státním rozpočtu na rok 2023, informace o aktuální ekonomické situaci a výhledu hospodaření státního rozpočtu v roce 2022

Ministr financí Ing. Zbyněk Stanjura uvedl, že návrh státního rozpočtu na rok 2023 vychází ze srpnové makroekonomické predikce, jež v příštím roce očekává hospodářský růst ve výši 1,1 %. Navržený schodek rozpočtu činí 270 mld. Kč s tím, že na straně příjmů dojde ještě k aktivaci dalších zdrojů k zabezpečení zvýšených výdajů souvisejících se základními prioritami rozpočtu, mezi něž patří zvýšení výdajů na obranu, posílení sociálního systému včetně navýšení prostředků na důchody a pomoc s úhradou vysokých cen energií.

Předseda ČMKOS Josef Středula ve svém vystoupení upozornil především na pozdní zaslání podkladového materiálu, podhodnocenou částku určenou na výdaje na důchody, příspěvek na péči, rodičovský příspěvek a přídavky na děti. Obecně rozpočet nezahrnuje všechny dodatečné výdaje a příjmy. Odbory dlouhodobě požadují navýšení nemocenského na 80 % vyměřovacího základu, před schválením rozpočtu je nezbytné řešit výši platů v rozpočtové sféře na rok 2023. Vážný problém představuje snížení prostředků ve zdravotnictví, podfinancování sociálních služeb, snížení rozpočtu Ministerstva kultury i Státního fondu dopravní infrastruktury. Detailní připomínky ČMKOS jsou obsaženy ve stanovisku, jež je přílohou zápisu z jednání. Závěrem zmínil i otázku zvýšení minimální mzdy od 1. ledna 2023, o němž vláda zatím nerozhodla, rozdíly v odměňování expertů v oblasti justice a možné ohrožení poskytování veřejné služby ze strany České pošty.

Předsedkyně Odborového svazu zdravotnictví a sociální péče ČR Bc. Dagmar Žitníková požádala o vysvětlení skutečnosti, kdy v rozpočtu resortu zdravotnictví dochází pro příští rok ke snížení objemu prostředků o 17 %, přičemž v některých položkách činí toto snížení až 40 % a prostředky na platy zaměstnanců jsou kráceny o 8 %. Problémem je rovněž snížení výdajů na neinvestiční

nedávkové transfery a objemu prostředků určených pro sociální služby v kapitole Ministerstva práce a sociálních věcí, dlouhodobě podhodnocená je i oblast hygienické služby.

Předseda ASO ČR Bohumír Dufek upozornil na snížení objemu kapitoly Ministerstva zemědělství. Místopředseda ASO ČR Mgr. Martin Malý vznesl dotaz, jakým způsobem bude řešeno financování výstavby dopravní infrastruktury při současném poklesu objemu prostředků ve Státním fondu dopravní infrastruktury.

Ministr financí Ing. Zbyněk Stanjura zdůraznil, že návrh rozpočtu je třeba řešit komplexně, ne podle jednotlivých kapitol, vždy při respektování základních priorit, jež byly zmíněny v úvodním vystoupení. Poděkoval za uplatněné připomínky, z nichž mnohé lze označit za oprávněné, ale za současné složité situace je prvořadé udržet rozpočet pod kontrolou. Objem prostředků určených na výdaje státního dluhu při zvyšování úrokových sazeb rychle roste a vyšší deficit by vedl k jejich dalšímu strmému navýšení. Uvedl rovněž, že snížení v mnoha kapitolách je způsobeno poklesem objemu prostředků EU vzhledem ke střídání programových období.

Náměstkyně ministra zdravotnictví Ing. Helena Rögnerová upozornila, že rozpočet Ministerstva zdravotnictví do značné míry zkresluje nákupy vakcín.

Prezident SP ČR Ing. Jaroslav Hanák zdůraznil, že zásadní prioritou pro život občanů je pomoc v současné energetické situaci, je proto jasné, že bude docházet ke změnám na straně příjmů i výdajů a může tak dojít i ke změně výše schodku rozpočtu. Za klíčové označil v zájmu budoucnosti vyřešit rozdíl ve financování Státního fondu dopravní infrastruktury a zajistit financování výdajů na výzkum, vývoj a inovace.

Ministr financí Ing. Zbyněk Stanjura připustil problém ve financování Státního fondu dopravní infrastruktury, jeho řešení však v žádném případě nepovede k omezování staveb. V této souvislosti zmínil možnost financování prostřednictvím úvěru.

Prezident KZPS ČR Jan Wiesner poděkoval za řešení problematiky příspěvku na zaměstnávání osob se zdravotním postižením a zdůraznil nezbytnost financování především aplikovaného výzkumu.

Viceprezident KZPS ČR Ing. Martin Pýcha kritizoval významné krácení rozpočtové kapitoly Ministerstva zemědělství s tím, že prioritou by mělo být minimálně udržení stávající výše rozpočtu i ve vazbě na národní dotační tituly.

Viceprezident KZPS ČR Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MBA připomněl, že v období vysoce schodkového hospodaření státního rozpočtu by se na financování veřejných služeb měly ve zvýšené míře podílet i rozpočty samospráv, jež jsou v mnoha případech v mnohem lepším stavu.

Prezident HK ČR Ing. Vladimír Dlouhý, CSc. uvedl, že HK ČR chápe rizika vnějšího prostředí a poděkoval za upřesnění možného financování deficitu formou úvěru. V rámci struktury rozpočtu však doporučil přehodnocení objemu prostředků na výzkum a vývoj a jeho navýšení.

Místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí Ing. Marian Jurečka upozornil, že do celkového rámce je třeba zasadit i prostředky evropských fondů a nabídku financování prostřednictvím úvěru Evropské investiční banky na investiční projekty nejen dopravní infrastruktury.

Ministr financí Ing. Zbyněk Stanjura v této souvislosti připomněl, že půjčku nelze čerpat na cokoli, ale k financování musí být připravené kvalitní projekty. V reakci na připomínky zpochybňující výši deficitu rozpočtu uvedl, že ačkoliv dojde ke změnám na obou stranách rozpočtu, změnu výše deficitu očekávat nelze. Debatu, jež při projednávání návrhu rozpočtu proběhla, je však třeba ocenit a připomínkami sociálních partnerů se vláda bude při svém jednání zabývat.

Předsedkyně Odborového svazu zdravotnictví a sociální péče ČR Bc. Dagmar Žitníková požádala o zvážení připomínek uplatněných odborovou stranou k návrhu rozpočtu Ministerstva zdravotnictví. Návrh rozpočtu přitom není ovlivněn jen prostředky na úhradu vakcín, dochází ke snížení objemu i v položkách, jež jsou v jiných rozpočtových kapitolách vyšší.

Předseda ČMKOS Josef Středula upozornil na znatelnou tendenci k růstu deficitu a požádal o stanovení termínu jednání o výši platů pro rok 2023.

Závěr:

Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR bere na vědomí předložený materiál.

Bod 1.4 Vládní návrh Dohody o poskytnutí státního příspěvku určeného k úhradě nákladů vzniklých podle ustanovení § 320a písm. a) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, na rok 2023

Z á v ě r:

Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR schvaluje předložený vládní návrh dohody.

Bod 1.3 Přehled přípravy dopravních staveb s plánovaným zahájením v nejbližších letech a stavebními náklady nad 300 mil. Kč

Ministr dopravy Mgr. Martin Kupka uvedl, že klíčové stavby jsou promítnuty do návrhu rozpočtu Státního fondu dopravní infrastruktury, jenž je navržen ve výši 150,9 mld. Kč. Seznam staveb je vyhodnocen na základě priorit a obsahuje i stručný komentář k jednotlivým stavbám.

Viceprezident KZPS ČR Ing. Jiří Nouza ocenil ujištění vlády, že nalezne řešení pro financování dopravních staveb prostřednictvím Státního fondu dopravní infrastruktury, i detailní projednání přehledu v rámci Pracovního týmu RHSD ČR pro dopravu a dopravní infrastrukturu.

Z á v ě r:

Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR bere na vědomí předložený materiál.

Po projednání všech bodů programu 166. Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR poděkoval místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí Ing. Marian Jurečka účastníkům Plenární schůze a její zasedání ukončil.

Zpracoval:
Mgr. David Kadečka
výkonný sekretář
RHSD ČR